

Gierik 73, december 2001

Carlo Depreytere

MIDDELHEIM

De eerste zon smolt het lood in mijn bloed
tot onbegrijpelijke sculpturen.
We slenterden zonder doel, keken achteloos
naar levenloze lichamen.
Niet naar elkaar.
Raadden belangeloze namen.

De beelden beloerden je met kastanjebronzen Argusogen.

COÏTUS MANCATUS

We lagen samen zonder dat we samen lagen.
We praatten zonder ons bloot te geven
en betastten elkaar zonder handen.
Een teddybeest bewaakte het niemandsland.
De morgen verlostte me uit mijn woelen.
We ontbeten, en praatten tot de middag.
Misschien raakten jouw lippen de mijne
toen je me goeiemorgen zei en opstond.
Misschien ook niet. Je kus liep op mijn klippen.

TELEFOON

De verbinding kwam tot stand.
Eerst klonk je waakzaam
als een verkeerd nummer.
Naderhand,
terwijl je woorden
watervallen werden,
stak mijn kilte
stokken in je wielen
en verwerd mijn stem tot gestamel
en verwarde stilte.
Je nummer was niet verkeerd;
we waren verkeerd verbonden.

ODE AAN LINDA PERRY

Met de vier valse blondines
vloog ik op de vleugels van je supervlieg.

Ooit zag ik je in levenden lijve, en met ontzag
keek ik naar de uitzinnige maenade die je was, ooit.

Zelfvernietiging is wat ons bindt.

Jij hanteerde het snelle mes van de overdosis;
ik, wachtend op de vrouw in wier holten
ik andermaal verderf zou zaaien,
koos voor het hemelgergend trage gif
van mijn gedachten.

ABBANDONO

Voor Deedee

Met het scherp van je tong
Schraapte je mijn vingerafdrukken
Van je huid en haar.
Kluif voor de honden in mijn schaduw,
Leef ik laveloos,
Van jou verlaten.

WEEFSEL

Gewikkeld in een pij van zijde
Gedenk ik je verlichte handen
Op het weefgetouw van mijn zenuwen.
De wonde die ze openscheuren
Is bijna behaaglijk.

NECROFILIE

Tussen hemel en aarde, tussen hel en God,
mijn vlees een overdaad aan zingenot
vier ik dierlijk op je geestelijke overschot
mijn doldrieste en intrieste lusten bot.

PSALM 31

Delictum meum cognitum
tibi feci, et injustitiam meam
non abscondi

Mijn misdaad heb ik je verteld
en mijn wandaad
heb ik je niet verhuld.

PSALM 37

Quoniam lumbi mei impleti sunt
illusionibus, et non est sanitas
in carne mea

Want mijn lendenen zijn veruld
van begoochelingen, en in mijn
vlees is geen gezondheid.

Cor meum conturbatum est,
dereliquit me virtus mea,
et et lumen oculorum meorum,
ipsum, non est mecum

Mijn hart is verward,
mijn krachten vervlogen;
en het licht van mijn ogen,
zelfs dat, heeft mij verlaten.

PSALM 101

Quia cinerem tamquam panem manducabam,
et potum meum cum fletu miscebam

Want ik eet as als brood,
en mijn drank vermeng ik met
tranen.

Torquato Tasso/Frans van Dooren

Vergadering in de hel Gerusalemme Liberata

IV 1-18

1

Terwijl in `t woud alles werd voorbereid
voor de aanval op de stad van de barbaren,
keek Satan, doodsvijand der christenheid,
met loense blik naar Godfrieds legerscharen.
Hij beet zijn lip kapot van pure nijd,
toen hij merkte dat zij gelukkig waren.
Als een gewonde stier die lag te bloeden
gaf hij dof loeiend uiting aan zijn woede.

2

Omdat hij in zijn hersenpan maar één
gedachte had: de christenen te schaden,
riep hij zijn kliek in zijn paleis bijeen
en zei hij tot zijn louche kameraden
(alsof `t iets simpels was) dat iedereen
moest ingaan tegen God en diens genade.
O dwaas, wie zich zo hoog durft te verheffen
vergeet hoe hard Gods toornige hand kan treffen.

3

De duivels die in `t eeuwig duister wonen
horen de rauwe heltrompet al schetteren.
De bulderende galm lijkt de demonen
diep in hun blinde hollen te verpletteren
nooit schieten er uit `s hemels regionen,
bliksems omlaag die zo ontzettend knetteren,
en nooit stuurt `t aards geweld van onderen
schokken omhoog die zo ontzaglijk donderen.

4

De goden van de duivelse afgrond stormen
woest naar de poort. O wat een drieste scharen!
O wat een vreemde en gruwelijke vormen!
Terwijl er van hun blikken en gebaren
dreiging en dood uitgaat, heeft de een enorme
bokkenpoten en de ander slangenharen.
Van achteren hebben ze een lange staart
die als een zweep de zwaarste klussen klaart.

5

Vuile Harpijen, schimmige Gorgonen,
Centauren, Sfyxen overal in 't rond,
sissende Hydra's, snuivende Pythonen,
gulzige Scylla's blaffend als een hond,
wanschappen Polyfemen en Gerionen,
gore Chimera's vlammend uit hun mond
gedrochten, monsters, on dieren en draken
die door 't trompetsignaal op drift geraken.

6

Zowel te linker als te rechter kant
hurken zij voor hun barse meester neer.
In 't midden zit Pluto met in zijn hand
de zware scepter van de hellesfeer.
Geen rots in zee, geen steile alpenwand,
geen Atlas of Gibraltar heft zich meer
hoog op dan hij met zijn enorme kop
met die twee stompe hoorns erbovenop.

7

Zijn gruwelijke tronie, trots en wreed,
wekt alom huiver op en angst en schrik.
En als een onheilbrengende komeet
fonkelt en gloeit zijn rooddoorschoten blik.
Over zijn kin en hals en borst groeit breed
zijn grote baard, harig en ruig en dik.
En dieper dan de diepste slangenkuil
gaapt de afgrond van zijn bloeddorlopen muil.

8

Zoals de zwavelvlammen uit de flank
en krater van de rokende Erna stromen,
zo zijn de dampen, de asem en de stank
die rommelend bij hem de strot uitkomen.
En Cerberus staakt zijn ontzind gejang,
Hydra houdt op met sissen, en de slome
Cocytus staat bang stil, als Pluto luid
zijn donderende stemvolume ontsluit:

9

"Tartaarse machten, waardig om te wonen
boven de zon, waar jullie oorsprong is,
die eens met mij uit 's hemels regionen
zijn neergestort in deze duisternis,
bedenk dat vrees en toorn ons godenzonen
hebben gestraft met dit fataal gemis.
We laten ons hier slaafs en slap insperren
door hem die vrijuit heerst over de sterren.

10

Hij heeft ons, toen we in vrede en rust genoten
van daglicht, zonneschijn en hemelsferen,
in deze donkere afgrond opgesloten,
waarin wij onze vroegere eer ontberen.
En om de marteling nog te vergroten
heeft hij (‘t is hard om ‘t hier te memoreren)
de mens, die uit baar slijk is voortgekomen,
hoog in de stralende hemel opgenomen.

11

En om ons nog meer in de hoek te drukken
liet hij zijn zoon als mens op aarde sterven.
Hij sloeg de poorten van de hel in stukken
en dorst ons in ons eigen rijk te onterven:
door ons een rijke zielenoogst te ontrukken
liet hij de hemel nieuwe buit verwerven.
Daarboven wapperen nog de banieren
waarover hij hier wist te zegevieren.

12

Maar ach, waarom mijn wrok weer uitgestrooid?
Iedereen weet hoe zwaar wij moeten lijden.
Waar of wanneer of hoe gebeurde ‘t ooit
dat hij ophield met tegen ons te strijden?
Met rust gelaten heeft hij ons nog nooit
en niemand zal zich ooit van hem bevrijden.
Wil hij ook nu niet, om de baas te blijven,
alle volken bij zijn geloof inlijven?

13

Zullen wij hier in deze kille nacht
wachten totdat ons hart in woede ontgloeit?
Zullen wij lijdzaam dulden dat de kracht
van zijn geloof alom in Azië bloeit?
Judea buigt nu zelfs al voor de macht
van hem wiens aanhang alsmaar groeit en groeit.
Zijn naam, in marmer en in brons gedreven,
wordt al in vele talen neergeschreven.

14

Is ‘t juist dat onze altaren, onze idolen
worden vernield of worden omgebouwd,
dat ons elk wierookoffer wordt ontstolen,
elk wijgeschenk, elk vuur, elk brons, elk goud,
dat onze tempels als verdachte holen
van duivelse magie worden beschouwd,
dat wij onze oude zielenoogst ontberen
en Pluto in een leeg rijk moet regeren?

15

`t Antwoord is nee! Want nog niet helemaal
is de Oude moed en daadkracht weggeleden,
waarmee jullie, gehuld in vuur en staal,
de tirannie van `s hemels vorst bestreden,
al hebben we ook voor `t hoge ideaal
(ik geef het toe) de nederlaag geleden.
Maar wat hem ook de zege deed behalen,
de ster van onze roem blijft eeuwig stralen.

16

Maar waarom nog getalmd? Ruk uit, getrouwe
trawanten, trek ten strijde en toon je kracht!
Maak haast en grijp de vijand met je klauwen
voordat zijn invloed groter wordt. En wacht
niet tot hij heel Judea kan beschouwen
als wingewest en steunpunt van zijn macht.
Dring `t kamp binnen en tracht hem vastberaden
met sluwe list of bruto geweld te schaden.

17

Dit moet gebeuren: de een zal overal
ronddolen, de ander zal gedood afhaken;
een derde, gek van liefdeshartstocht, zal
een lief lachend gezicht tot afgod maken
en verder zal van hen een groot aantal
tegen hun eigen heer in opstand raken:
hun hele kamp moet worden weggevaagd
zonder dat de aarde er nog een spoor van draagt!"

18

De tegen God gekeerde oproerlingen
stonden hun vorst niet toe om uit te spreken,
maar vloegen al in ordeloze kringen
diep uit de hel op naar de hemelstreken,
als woeste stormen die elkaar verdringen
als ze uit hun zwarte grot naar buiten breken
om `t hemels firmament aan `t oog te onttrekken
en land en zee met oorlog te bedekken.

Erminia bij de herders
Gerusalemme Liberata
VII 1-22

1

Intussen is Erminia in een bos
vol donker schaduwlicht terechtgekomen.
Halfdood van angst laat zij de teugels los
en zwalkt zij stuurloos rond tussen de bomen.
En daar wordt zij door haar onttoomde ros
langs zoveel kronkelpaden meegenomen
dat zij uiteindelijk uit zicht geraakt,
wat elke achtervolging zinloos maakt.

2

Zoals de meute mat en uitgeteld
hijgend terugkeert, nadat zij de sporen
van de gazelle, die van 't open veld
naar 't dichte woud gevluht is, heeft verloren,
zo keert ook 't riddervolk teleurgesteld
en moe terug, vervuld van schaamte en toorn.
En 't meisje, dat haar krachten voelt bezwijken,
vlucht angstig door en durft niet om te kijken.

3

Wanneer zij op die vlucht totaal van slag
die nacht en daags daarop door 't woud heen dwaalt,
hoort zij alleen haar eigen rouwbeklag,
dat zij al huilend steeds opnieuw herhaalt.
Maar als de zon aan 't einde van de dag
de paarden uitspant en in zee neerdaalt,
komt ze onverwachts aan de Jordaan terecht,
waar zij zich doodvermoeid te rusten legt.

4

Zij eet niets en zij drinkt niets, want ze voedt
haar honger en haar dorst nog slechts met lijden.
Maar ach, de slaap, die 't menselijk gemoed
rust en vergetelheid pleegt te bereiden,
verdooft haar droefenis door zacht en zoet
zijn vleugelpaar over haar uit te spreiden.
Toch blijft de liefde net als van tevoren
de vrede van haar slaap steeds weer verstoren.

5

Ze ontwaakt pas als ze bij de dageraad
hoort hoe de vogels kwetteren en kwelen
en 't water murmelend langs de oever gaat
en briesjes door `t ontluikend lover spelen.
En als ze loom haar ogen opent, laat
zij die door 't groen en eenzaam landschap strelen.
En door al die geluiden en geruchten
begint ze opnieuw te schreien en te zuchten.

6

Maar die ontboezeming van haar verdriet
wordt onderbroken door een stemgeluid
dat klaar en helder opklinkt tot een lied
en begeleid wordt door een herdersfluit.
Zij richt zich op, gaat ernaartoe en ziet
in `t groen een grijsaard met getaande huid,
die manden vlecht, omgeven door zijn schapen,
en luistert naar de zangkunst van drie knapen.

7

Als ze daar plotseling die ongewone
wapens ontwaren, schrikken ze alle vier.
Maar `t meisje knikt naar hen, en om te tonen
wie voor hen staat, licht zij haar helmvizier
en zegt: "Ga rustig door, o godenzonen,
met wat je aan `t doen bent. Deze wapens hier
vormen echt geen gevaar, wees maar niet bang,
voor jullie werk en jullie zoet gezang!"

8

Dan zegt ze nog: "O vader, overal
woedt oorlog in dit land. Wie is in staat
om zonder vrees te leven in dit dal,
nu alles eromheen in vuur opgaat
"Och", antwoordt hij, "mijn kudde en kindertal
zijn steeds gespaard gebleven voor dat kwaad:
nog nooit heeft Mars de stilte hier verstoord,
nog nooit is hier zijn krijgstrompet gehoord.

9

Dat Gods genade zuivere eenvoud spaart,
is iets wat herders dagelijks beseffen:
zoals de bliksem naar zijn hemelse aard
alleen de hoogste toppen pleegt te treffen,
zo blijkt de razernij van `t vreemde zwaard
zich slechts tegen wie macht heeft te verheffen.
En de armoe en `t gebrek van ons bestaan
trekt geen roofzuchtige soldaten aan.

10

Dit simpel leven is voor mij zo'n wonder
dat ik geen schat of scepter meer begeer.
En nooit lijdt mijn gemoedsrust hier nog onder
de zucht naar geld of goed of macht of eer.
Ik les mijn dorst in 't stromend water zonder
angst voor vergiftiging. En telkens weer
verschafft de kudde en 't moestuintje mij spijzen
om mijn bescheiden dis eer te bewijzen.

11

Onze enige bestaansbehoefte ontspringt
aan de natuur en haar gewijde gaven.
Dit drietal zoontjes van mij dat hier zingt
hoedt dagelijks mijn vee: ik heb geen slaven.
Zo leef ik hier in de eenzaamheid, omringd
door 't wild in 't woud en deze levende have.
Ik hoor de vogels in de bomen zingen
en zie de vissen door de golven springen.

12

Eens in mijn jeugd, toen ik als vele knapen
slechts dwaze en ijdele verlangens had,
kreeg ik genoeg van 'r weiden van de schapen
en vluchtte ik van de velden naar de stad,
naar Memphis, waar ik met een hak als wapen
als hovenier in dienst des konings trad.
Hoewel mijn werk 't paleisplantsoen hetrof,
kreeg ik al snel 't gekonkel door aan 't hof.

13

Door hoopvolle verwachtingen gevoed
verdroeg ik lang wat mij bleek te mishagen
Maar nadat mét mijn jeugd ook de overmoed
van al die hoop de grond was ingeslagen,
verlangde ik in een vege tranenvloed
weer naar de rust van mijn verloren dagen.
Ik zei: - Vaarwel, hof! - om vervolgens in de
bevriende wouden weer 't geluk te vinden."

14

Terwijl zij luistert, voelt Erminia
zijn wijze woorden bijna aan den lijve.
Zij merkt dat hij met zijn relaas
weldra de zware stormen uit haar hart zal drijven.
En zij besluit, maar denkt eerst heel lang na,
om daar in die verlatenheid te blijven
totdat de lotsgodin haar zal sommeren
om onverwijld naar huis terug te keren.

15

Zij zegt hem: "O gelukkige, die 't` kwaad
van deze wereld uit ervaring kent,
heb medelijden met de trieste staat
waarin ik mij, o grijsaard, tot u wend
Neem mij hier hij u op, o heer, en laat
mij wonen in de schaduw van uw tent!
Misschien dat zich mijn hart hier in dit groen
van al zijn pijn en zorgen kan ontdoen.

16

En was u uit op goud en op juwelen,
die `t blinde volk als afgoden aanbidt,
dan zou ik uw verlangen kunnen strelen,
zoveel heb ik ervan in mijn bezit."
En in haar glanzende ogen blinken vele parels
van smart en droefenis, en dit
vooral als zij haar levensloop vertelt
aan de oude man, wiens hart van deernis zwelt.

17

Hij zegt haar dat ze welkom is,
waarbij hij haar zijn vaderlijke steun belooft,
en brengt haar naar zijn vrouw, die net als hij
zich dag en nacht voor haar gezin uitslooft.
En `t meisje hult zich in een schapenpij
en doet een ruw stuk linnen op haar hoofd,
maar heel haar voorkomen en wezen toont
dat ze eigenlijk niet in de bossen woont.

18

De fierheid van haar hoge adel gaat
niet schuil achter haar grove herderskieren,
en ook haar koninklijke status laat
zich niet door de eenvoud van haar werk negeren.
Zij weidt de kudde, die zij `s avonds laat
weer naar de omheinde kraal terug laat keren.
Zij perst uit de uiers die zwaar zijn gezwollen
de melk die zij tot ronde kaas laat stollen.

19

Dikwijls, als in de zomergloed haar dieren
rustig in `t schaduwrijke woud rondzwerven,
pleegt ze in de bast van beuken en laurieren
de naam van wie zij liefheeft uit te kerven,
en aldus legt ze up duizenden manieren
de smarten bloot die haar bijna doen sterven.
En als ze weer terug komt bij die bomen
zie je de tranen uit haar ogen stromen.

20

En huilend zegt ze dan: "O lieve bomen,
blijf dit bedroefd verhaal van mij uitdragen.
Wanneer hier ooit een minnaar langs zal komen
die zich door jullie schaduw laat behagen,
moge zijn warme hart dan overstromen
van meelij met de pijnen die mij plagen!
En moge hij zeggen: - Ach, hoe slecht beloont
de liefde en `t lot toch wie zich trouw betoont' –

21

Misschien (wanneer een menselijke bede
althans nog invloed in de hemel heeft)
dat hij nog eens dit woud hier mag betreden
die nu waarschijnlijk niets meer om mij geeft.
En als hij hier dan `t graf ziet met de leden
van `t meisje dat voor hem slechts heeft geleefd,
moge hij dan, zij `t laat, weer aan mij denken
en mij wat tranen en wat zuchten schenken,

22

opdat mijn hart, dat treurde tijdens `t leven,
alsnog `t geluk mag vinden in de dood,
en de as die van mij over is gebleven
`t genot mag voelen dat zij nooit genoot!"
Zo spreekt zij tot de door haar hand beschreven bomen,
en haar verdriet is levensgroot.
Intussen zwerft Tancredi kriskras in de
heuvels en hossen rond om haar te vinden.

Guy Commerman

ROME

Zo geslepen als het glas
zo gedreven scherpt het licht
zijn invallen op het onvermijdelijke
afbladderen van de Italiaanse muur.
De gang van zaken, de lege gang.
Vierkant, recht- en driehoek
schermen flitsend hun lichtduel
onwetend dat de avond altijd wint.

Elke dag, zolang het licht belieft,
zijn zij gedoemd die strijd te leveren,
welke lichtvlek overleven zal
op een stervende middagmuur in Rome.

Witte en zwarte vloertegels
voegen zich driehoekig naast elkaar,
een keten vierkanten omarmt de gang
van zaken. Wat is hier aan de gang?

Niemand die het ziet. Toch wel.' Hij die het ziet,
hij registreert het leven van het licht.

Annmarie Sauer

Vanuit Urbino

URBINO – 1

Vierhoog
sluit ik nooit de ramen
en laat na twaalven
het nachtlucht binnen
De daken
dekken vreemde huizen
en de muren
ontsluiten het getto
van de stad.

In Pernod en witte wijn
schuilt mijn middag
gulzig lezend
in het leven
op het plein.

Nog lokt de schaduw
Nog flirt de zon
hoewel de zomer brak
en mijn herfst begon.

URBINO -2

De warmte woont in nauwe straten
en sluit de blikken
in vreemde huizen uit.
Verdwaald ben ik van stilte en van brood
vind ik elke deur gesloten.
Net rollend grind verdroogt mijn adem.
Het water in mijn hand verdampt.
De 'n dranghetta schiet op elke schim
vlucht – vlucht
in de schaduw van de vriendschap
vlucht in de kilte van de nacht
en wacht

De stenen staan in brand.

URBINO – 3

Onredelijke bladeren
verliezen hun seizoen
kleden lege hoeken aan
tastend over 't plein.

'Zoek nooit wat je vinden kan'
vervliëgend in het woord
roept het dronken blad mij na :
"t Is de maan in ons
die ons tot zwervers maakt,
kom,
kom en ga.'

VOLTERRA

Van ver
waar de werkelijkheid
van het dagelijkse
onzichtbaar is
herbegon ik
honderd maal
hetzelfde leven

Steeds weer anders

Nell' ombra della sera
verstilt
van 't eerste woord
tot 't laatste teken
tijd

CAVALINO, FESTA DE L'UNITA

Rood haar
en blank gelaat
zoveel rode rozen
tegen loden regenlucht

De wals van het leven
No pasaran
Neen fascisme
Nooit

Rood haar
verzet in zoveel rozen.
De mazurka trekt de dansers mee
tot het einde van de nacht.

ROME

't is vreemd
te lopen door een vreemde stad
waar niemand
je verwacht
zo zonder tijd of plan

't is vreemd
te lopen in eigen overbodigheid.

PESARO

Kijk
kijk dan
luister proef de zilte wind
voel het schuim
lees het schrijvend water
nutteloos in 't zand
en zie
de golfbreker doet wat het
woord verlangt.

S v e n C o o r e m a n s

Er is wellicht geen ding

RHODOPSIN, EEN COMPOSITIE IN TWEE STUKKEN:

de aldehyde retinaldehyde danst
met opsin, een proteïne. licht valt
in haar ogen. retinal absorbeert
het licht. het licht metamorfoseert
de aldehyde; retinal zoekt
stabiliteit in de langgerekte variant van zichzelf. het lied
stokt
- "je bent niet meer als vroeger", zegt ze, zacht - de
molecule

splitst. in onze ogen ontspringt het vermogen waar te
nemen.

CAEIRO

maanlicht en bloemen en bomen en bergen,
en woorden om bovenstaande te kunnen
noemen, een noemen dat is als het klemmen
van de kaken van een herdershond in de nek

van al wat is: maanlicht en bloemen en bomen
en bergen, en woorden, bergen woorden maar
nooit genoeg, nooit genoeg, nooit genoeg maanlicht woorden om te
verbloemen waarover men

eigenlijk niet. daarover. maanlicht. koud licht. Siamese warmte in
een bed van winter -
nacht. isolatie. met twee. Communicatie
als van dendrieten en axonen. warm verdriet.

Myeline
godverdomme! myeline
godverdornme! myeline godverdomme!
myeline godverdomme! en maanlicht
en bloemen en bomen en bergen. meer niet.

BORGES

"er is wellicht geen ding", sprak de maker zacht
tegen wolk, zee en vergetelheid. ik zat
op de andere punt van de bank en had
geen idee. het was alsof ik van de lucht

was, een beetje zweefde, over het grijze water
meeuwend niets dan vlucht was. de maker
schoot een vogel in de vlucht en sprak: "er is
wellicht geen ding dat niet een wolk is". zwarte

metaalvlekjes hangen in de lucht van het
schilderij, op de schouders van de wolken
zitten ze, als engelen. oxidatie

van koperpartikels, zegt de wetenschap.
zaten ze in de recipiënt waarin hij
in de zeventiende eeuw zijn verf bewaarde?

PESSOA

als een ibis, een gedachte die in dichte
stilte hangt, bevangt nog even, vervliegt na
dien, onvoltooid, met één been opgetrokken,
stond hij voor het raam, wou daar eigenlijk zijn

leven lang en onbeweeglijk blijven staan,
als zijn eigen horizon, gemeubeld met niets
dan wolken, één voor elk te schrijven oeuvre.
als een strateeg met zeewater als hersenvocht

zond hij vele schepen uit. bijna alle
leden schipbreuk in het gedicht van de kust,
het gedicht dat hij droomde, zonder tekort
komingen, zolang hij het niet schrijven zou.

TOT BESLUIT

vanavond schrijf ik moord en brand, zal ik klinken
als de boom die valt diep in het raadsel
van het lege bos, met woorden als noten
van glas, plisplassend op een lavameer.

vanavond schrijf ik moord en brand, zal ik beschrijven
hoe de breuklijn zich in mij verdeelt, zich in mij
vermenigvuldigt in verzen van koud vuur, zich in golven
verkleedt, zich voortplant tot in de kern van mijn aard
oppervlak.

vanavond schrijf ik moord en brand, zal ik tarten
wat ik veronderstel als de rand
voorwaarde van mijn geluk: de rem
op mijn verbeelding.

en dan wil ik dat jij morgen mijn zinnen streelt,
dat je ze leest als bautastenen die zijn als een staande ovatie
voor mijn leeggelopen landschap, dat je ze een bad geeft
in laurierkerswater, om ze tot besluit te begrijpen.

Patrick Auwelaert

Van een vriendschap de genese

PAUL / TEGENPAUL

1.

Eenmaal het podium der naoorlogse
Poëzie heklommen, waande hij die zich laafde aan
De nooit opdrogende bronnen van zijn verbeelding,
Zich de spil, de spiegel van zijn wereld.
Weerspiegelend het profiel van een profeet,
Zijn voorhoofd met droomkleur beschilderd,
Die schiep in heilige gedichten haarscherp
Het beeld van een luchtkasteel
Bewoond dooreen onmogelijke zeemeerman
Die heerste over het onderzeese rijk der stilte,
Als een jonge Houtekiet in het oude dorp der zinnen
Openlijk zijn geloof in de liefde beleed,
Belevend de hondsdolle tijd van zijn leven,
En geloofd werd om zijn grootse dadendrang
Die hij in uorden omzette, vaste waarden
In her verwaterde landschap der Vlaamse letteren.

2.

In zijn onderwereld was niemand welkom,
Alleen hijzelf een graag geziene gast.
Gehuld in een mantel van hooghartig
Zwijgen. Dragend, als zijn tweelingbroer
In de eenzaamheid, zijn haperende
Tegenstem, het misleidende masker
Man: verbijtend zijn niet te stillen
Honger naar eer en waardering, zijn tong
Gebrand op het kruid der verbittering.
In een met bedorven lucht van leegte
Gevuld atelier op zijn archipel
Koesterend zijn schildersverdriet,
Zijn laatste ogentroost.

BLOW-UP

naar de gelijknamige film van Michelangelo Antonioni

Nam ik een foto vergrootte ik hem uit
Ontdekte ik een lijk bizarre weeffout
In een verder ongeschonden patroon
Van groen ontworpen door designer

Met gevoel voor stadspark mijn geoeffend
Fotografenoog als in de ontbranding
Van een flits geërgerd merkte de stoornis
Op als een onregelmatigheid die ik

Toegespitst als ik was bij het afdrukken
Op het geheel van het tafereel in de
Taal totaal niet had opgemerkt gekrenkte
Beroepseer eerst was mijn deel gevolgd door

Naar het vergrote raadsel nieuwsgierigheid
Had mijn sluiters dit werkelijk als werkelijk
Heid vastgelegd of had ik mij maar wat
Verbeeld als het ware 1/500 s in een sluimer,geleefd

Het had er alle schijn van weg dat ik mij
Niet had vergist zo wees van een vergroting
De vergroting uit daar lag het lijk
Als een raar soort uitwas van de aarde

Nog aanzienlijker dan eerst tussen het groen
Waar een lijk is een moordenaar is zegt men
Heeft hij gedacht onopgeruimd staat netjes
Genoeg mijn taak is volbracht de plantsoendienst

Ruimt de resten van mijn handwerk zó wel op
Of wat eemnaal dood is verdwijnt als vanzelf
Lost op in een ether van verbeelding
Die achterhaalbare sporen nalaat geen

Ik wist het niet en wat ik wel wist hield ik
Nog steeds niet voor waar of ik zelf het was
Die een steek had laten vallen breiende
Aan het patroon dat mijn opdrachtgever

Mij ter uitvoering had toevertrouwd
Neemt een ernstig beroepsmens dan al eens
Een foto schiet een sadist die mij
Niet gunt mijn succes als blitzfotograaf

Met zijn geintjes de illusie van mijn meester
Schap aan flarden laat mij dit de duivel
Hale mij in godsnaam niet nog een keer
Overkomen of ik bega zelf een moord

IN MEMORIAM ROLAND MONTEYNE (1932-1993)

Voor Nadine, Anouck en Justine

Een zondag als een zondag in september.
De zomer liep op zijn laatste henen dood
Vermoeid in de open armen van de herfst.
De Dender lag in weemoed verzonken,

Tot de rand gevuld met zwart water.
Het witte sashuis ernaast leek leeg te staan
Van nazomerse stilte. De bel sneed
De idylle van de middag ruw in twee.

De tweede helft hield een belofte in
van wat dan ook, een happening, een feest
Verkleedpartij, bezoek aan je atelier,
Van een vriendschap de genese misschien.

In de woonkamer bereidde het haardvuur
Zich vast op killer wordende avonden voor.
De huiskater rond mijn benen een verhaal
Ontspoon waarin verleiden stond centraal.

Koffie brak spontaan het ijs, stak de lont *aan*
Anderhalf uur tijdloos converseren.
Onderwerp na onderwerp vouwde zich
Waaivormig voor onze ogen open.

Het gesprek dat tussen onze monden
Ontstond, gaf stem aan al wat ons omgaf.
De schilderijen aan de muur, van vrienden,
Spraken hoekdelen kleur, licht en liefde

Voor het vak. De verspreid staande heelden,
Van jouw hand, kwamen tot leven, hliezen,
Begeleid door de gitaar van Hendrix,
Etnische muziek in onze oren.

Zo sloot zich onverwacht laat de avond
In toegenegen taal hermetisch
Tot een gedicht van afscheid zonder woorden.
Zo simpel is de poëzie aan heengaan soms.

Daniël Van Hecke

Dialogoog met Camus

*'Il n'y a plus de déserts. Il n'y a plus d'îles.
Le besoin pourtant s'en fait sentir. Pour comprendre
le monde, il faut parfois se détourner...'
(Albert Camus / 'L'été')*

EILAND

Nog spreekt de zee
in een kinkhoorn
van Marie Galante,
uniek als het woord
dat niet kleurt
tot doods behang,
niet chattend op
het web dat heerst
op alle fronten,

niet heupwiegend
als barhiemekaniekje
op de catwalk van
de metropoolwoestyn

waar vogels in
containers sterven,
besmeurde gezanten van
de virtuele vrijheid.

'Bien pauvres sont ceux qui ont besoin de mythes.'
(Albert Camus / 'Noces')

SISYPHUS

In de greep van de koorts
kon je in haar geloven :
de mythe met de gulle dijen
en het laaiend hart.

Ze was een moeder of een hoer,
godheid of sjamaan, maar
bij nader toezicht amper
een kraker in de stadshel
of een del met nepbont
op de stoep van le resto
du coeur et de l'esprit.

Niemand maalt om haar
transcendente kuren,
en de molensteen om
haar hals die ze gedwee
de Kalvarieberg op sleept
lokt slechts de aandacht
van Newton, jet-set fotograaf
en efemeer griffier van
het vergankelijk moment.

*'J'aime ou je vénère peu d'êtres. Pour tout
le reste, j'ai honte
de mon indifférence...'
(Albert Camus / 'Le premier homme')*

EINDSTATION

Je woekert met je leegte
en als een vrouw
je schouder raakt
en je herkent en
je troost bereidt

terwijl de trein
steeds sneller door
de tunnel raast
en het verre licht
zijn belofte verraadt,

schud je het hoofd
bij de aanblik
van haar mond
en je gebaart dat
je niets begrijpt
door het geraas
van werven en
oud zeer,

maar dat je
haar vergeeft :
woorden staan als
kruisen in't gelid
op 't knekelveld.

**Na beluistering van de lijst
poëtische benadering van het beeldend werk van de Russisch-Joodse schilder
Marc Chagall**

Chagall gezien door Bruno Caruso

ZELFPORTRRET MET GRIMAS

ik kijk uit de holte in het oog, uit
het zuiverste gemis, wikkel de wereld
nooit in een bijziende blik, vind on
bezoedeld zien in mijn kinderhoofd terug.
bij toverslag bezit ik vingervaarigheid
genoeg om onhandig te zijn, hanen en
engelen te lokken in een netwerk van lijnen.
ik snel koppen, breek figuren uit één stuk

stuk, licht de zuuarterkracht een voet,
laat kleuren stormlopen op licht, steek
kristallen aan, retoucheer de schepping,
ik plooi elk perspectief naar binnen,

werp een wereld van achter de spiegel
in het gezicht. er is oerwater op mijn ziel
gemorst: mijn tinten hebben er binding
mee. liefde is allesdekkende ,grondkleur.

(Bij de ets 'Zelfportret met grimas' (1920) / Privécollectie)

IK EN HET DORP

wij kijken elkaar recht in de ogen,
lachen met eenzelfde mimiek, ademen
door elkaars neusgaten. zij, mijn koe,
zozacht: "boe". Ik voeg er "r" aan toe.

zij graast op het erf van de maan,
vlekkeloos wit als room, een hoogheilige.
uit mijn vingers schieten twijgen met
bloesems die rinkelen als fietsbellen.

ik schouder de zeis, maai alle schaduwen
tussen ons. de teerlingen in ons bekken
rollen van geluk. jij met de voeten in
de wolken wijst de weg, ontwart de heg

vol sterren. herinneringen uit de spaar
potten van oude huizen geschud, ver
menigvuldigd maal kleur in zoveel macht.
ik span ze als engelenvleugels uit op doek.

(Bij het .schilderij 'ik en het dorp' (1911) / New York, The Museum of Modern Art)

LIGGEND DICHTER

een staand dichter is teveel i, lijf
dat van het hoofd een punt maakt.
liggend deint hij uit, wordt kneedbaar
was, groent met gras, licht op.

hij tovert uit zijn hoed: een knol,
met het woord `paard' opgezaald,
een zwijn dat zich knorrend invult
binnen een ruim getrokken omtreklijn

berken op spichtige meisjesbenen,
sparren met teveel armen uitgestoken
om voor spook door te gaan. stallingen
ademend langs open poorten. schrijft

de avond zijn gedichten zelf?
verzamelt of jaagt hij slechts? opent zijn mond
geheimen? uitgelekte kleuren die niet tot
de rust van roze bijdragen, druipen af.

(Bij het doek `De liggende dichter' (1915) / Londen, Tate Gallery)

WOONKAMER

de avond laat hem voorgaan. de huiskamer
lamp geeft hem zijn schaduw terug. hij
slaat pekels en poedersneeuw van zijn pet,
wringt zich tussen magere sepielijnen.

de benen onder de smalle tafel gespreid
als een grootgrondbezitter. acht bengels
op de groei gekocht, met schouderklopjes
begroot, bevroren peren uit zijn hand

pikkend: eten met afsmaak van schraalte.
opa, bijbels bebaard, waakt over de klok,
moeder met de blos van een kachelpot
deelt haar hitte, doet haar werken van

warmhartigheid. vader pruttelt zijn
gebeden tegen de samowar. zij kamt
een krul aan haar rechtlijnige man.
straks krijgt het bed een buikje bij.

(Bij het schilderij 'Sabbat'(1910) / Keulen, Wallraf-Richartz-Museum)

DORPSWINKEL

het raam kijkt zijn ogen uit:
een dorp komt aangevlogen. riekmagere
boeren hooien de hoogste en mooiste
wolken, schuimpjes uit eiwit en wensen

geklopt, van hen kan je eten. moeders
geeuwen zich binnenste buiten, kinderen
koprollen in de buik. een violist beklimt
toonladders tot aan het luik van geluk.

overal de adem van engelen. niemand die
niet kan vliegen. in elk hart een holte
voor elders, hoop op de dag dat de zon
haar munten over de armen laat rinkelen.

een straatveger borstelt stilte op
een hoopje, pst, met een bezem groter
dan elk penseel. een tekenboek wiekt op.
de kwast bewaart, lacht in zijn baard.

(Bij de gouache 'De dorpswinkel' (1911) / Bazel, Verzameling Marcus Diener)

INKIJK

geeuwend staat een landschap in het
raam. sparren kijken van op de tippen
van hun tenen. weiden spannen biljart
lakens waarboven caramboles van zon

op maan. meeuwen trekken accents
circonflexes boven ploegland. de kamer
hapt een luchtje. een samenscholing van
bloemen in een vaas. de meiklokjes

houden spreekuur. gordijnen juichen
als meisjesonderjurken (ze hebben
met de wind gedanst). de wanden zo
blauw dat ze watervallen worden.

plots legt daglicht de duimen, valt
schaduw in puin. de dingen naakt en
naamloos, komen in hoger licht te staan.
geluk gaat met mijn ogen aan de haal.

*(Bij het schilderij 'Interieur met bloemen' (1918)/ St-Petersburg, Isaak-Brodski-
Gedenkstätte)*

NAAKT BOVEN VITEBSK

een markt aan verveling verkocht, verkalkt
hart, pleisterplaats van gevels bestreken
met grijze sneeuw en veel fin de siècle.
vazen vallen er op stilte te pletter.

toch is alles bewoond: de zakken meel en
de terrasstoelen met wormen, eenzaamheid
met verwachting. jij open en blank, geeft
ze ogen. hoe je daar ligt op een wolken

bank, drijft als een zeppelin in een lijf
van zijde. wie durft je betreden? plein
vrees snijdt de benen af. een minnaar
plant rozen in een kruik als voorhoede

voor zijn vingers. het dubbelspel van je
enkels bewonderd, een ladder van verlangen
opgericht. daal af, schrijf je naam in mijn
hand, breng overvloedig licht mee van boven.

(Bij het schilderij 'Naakt boven Vitebsk' (1933) / Parijs, privécollectie)

WANDELING

van tussen juwelen en wekkers is zij
op hem toegestapt. wit of zwart, wat
zij draagt wordt kleur. hij schudt
de bloemen uit het kleed, ontsteekt

feestvuur in het gras. haar ogen uit
de hemel gevallen blauw, blikvangers.
vlug, tafeltje-dek-je: fles onthalt,
mond ontkurkt. wijn vloeit met de tintel

van een eerste kus. vandaag draagt
het licht hun gezicht, vinden zij elkaar
in elke glimlach weer uit, verliezen
voet, zweven boven de stad van tijd

en steen voorbij de twijfelster, delen
het zwijgen, bewaren de cijfercode van
de toekomst: meiklokjes zullen luiden,
onder haar bruidsjurk is ze al uitgekleed.

(Bij het doek 'De wandeling' (1917) / Sint-Petersburg, *Russisch museum*)

OFFERGANG

de nacht een gescheurde gierkuil, verft
merrie, menner en aarde met gif en mest.
een zweep slaat vaart in de poten van het
paard. een veulen schommelt in een wieg

van ingewanden. op de kar, schokkend tus
sen oude knoken, de leeggedronken koe,
treurnis van mispels in de ogen. de laatste
blik ziet hoe de boerin op sterke schouders

de weelde van haar kalfje draagt. de boer
trekt in zijn hoofd reeds het mes waarmee
hij de adem afsnijdt. de handen verward
tussen strelen en steken. morgenrood voor

spelt... vóór het licht als speerpunt zoeft,
voordat de kruiden op wandel gaan, krullen
zijn lippen met de ronding van een geldstuk,
spoelt hij de slachting met bloedwijn door.

(Bij het doek 'De veehandelaar' (1912) / Basel, *Kunstmuseum*)

DODE

de sterren staan zich te vervelen in al
die eeuwigheid. tussen de kaartenhuisjes
overvmoedig blauw uit diepzee opgedoken.
bij het zwerfvuil een man, leurder met 'n

leeggelopen reiszak licht. de straat zijn
sterfbed. een lange weg om nu pas zicht
baar te zijn, stof te doen opwaaien.
nauwelijks geboren en reeds geborgen.

een winkelierster verkoopt de eerste
spieën kaastaart uit de maan. klanten
reppen zich om zijn schaduw voor te gaan,
de ziel met een kaars te redden.

alles vergaat, alleen de snelheid waarmee
houdt geen maat. werd hij door onweer
bedonderd.' waar verloor hij de vuursteen?
open ogen, open vragen: niet te sluiten.

(Bij het doek 'De dode' (1908) / Parijs, Centre Georges Pompidou, Musée national
d'art moderne)

Kristin Van den Eede

IK HEB EEN HELE WERELD

Als een lam lig ik
in de schaduw van mijn gedachten.
Mijn stiltes zwijgen, proberen even
mijn leven te vertellen en dan
springt een nacht uit het vel
van mijn gekneusde dag :
padden zwemmen groen glinsterend
in mijn maan, op mijn meren,
langoureuze huiden ontvouwen zich maar
verstuiven tot perkament,
ach ik heb de wereld vermoord, ook op deze
zwarte dekens,

ik heb hem zien stikken onder een dag.
En keer op keer heb ik een hel gebaard
in de witte morgen
waarvoor ik als geen ander te vrezen lag.

Ik heb een hele wereld
voor een man
om grenzeloos graag te zien;
ik heb tinten realiteit voor hem,
eeuwige dagen,
te lieve woorden nu en dan.
Hij heeft één nacht
met mij in zijn hemelen opzij gezet,
naast God en al Zijn duivels.
Het heden roept en rilt
in de hoeken van zijn mond.
Zo klein is alles voor hem.

En in dezelfde kleinte sluit de hemel
een aarde in zijn
schoot en valt middernacht
grijptraag op mijn daken.

Romain John van de Maele

PAS DE DEUX

1.

Zoals een kat op de vensterbank
knippert ze met haar ogen.
Langzaam beweegt ze haar hand
en verzegelt de lippen die niets beloven.
Haar ranke rug vleit ze zacht
tegen de oude, brokkelende muur.
Ze is onpeilbaar als de nacht
en roert roerloos in het vuur.
Spinnend trekt ze zich in haar hoek,
als een edele kat in een oud verhaal.
Ze bekommert zich niet om zijn vloek
en miauwt in een onverstaanbare taal.

2.

Ze is slechts een ritseling in de morgen
en nooit is ze zijn bruid in de nacht.
Haar sprookjesland houdt ze verborgen
en haar verlangen heeft ze verpacht.

Als een schuchtere tweeling der eenzaamheid
dansen ze een lang en uordloos gebed.
Ze verdrinken in elkaars afwezigheid
en schuwen het gebaar dat besmet.

Ze hult zich in het niets en likt een litteken
als een Siamese kat in een koele nis.
Steeds weer benadrukt ook hij zijn gebreken
en ze verzwijgen hijgend hun gemis.